

Obchodní metody

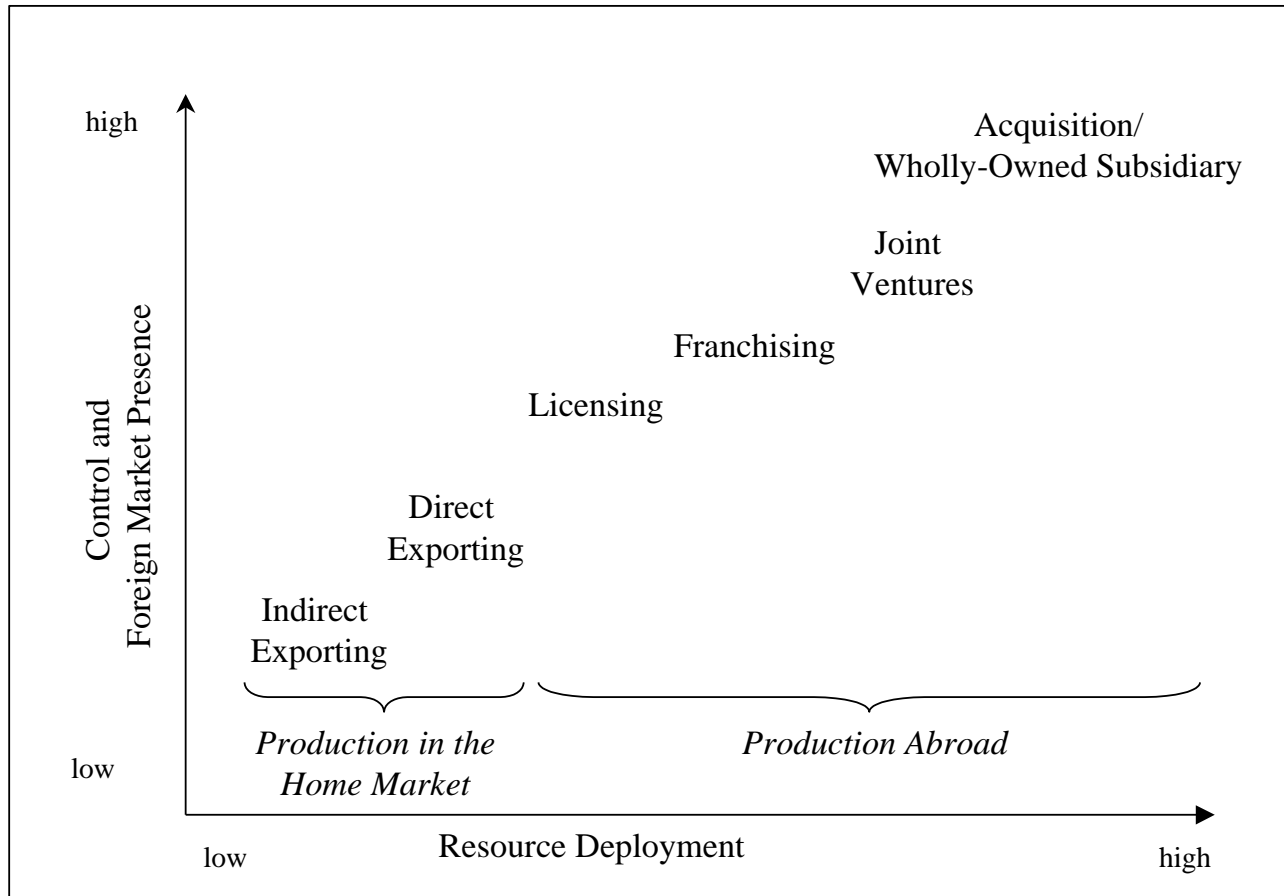
doc. Ing. Jana Přikrylová, PhD.

prikrylova@is.savs.cz

Jana.Prikrylova@savs.cz

Formy přítomnosti na trzích

Prostředníci a zprostředkovatelé

- Rozdíl
  - **Prostředník** vstupuje do vztahu mezi výrobcem a zákazníkem vlastním jménem, na vlastní účet a riziko.
    - Marže
  - **Zprostředkovatel** vystupuje vždy na cizí účet a cizím nebo vlastním jménem.
    - Provize, komise

Prostřednické vztahy

- Výhody zejména pro SME, malý podíl Ex na O
  - Nižší náklady oběhu
  - Eliminace rizik
  - Možnost vstoupit na náročné trhy
- Nevýhody
  - Ztráta bezprostředního kontaktu s trhem
  - Ztráta kontroly nad distribucí
  - Ztráta kontroly cen
  - Možné šedé vývozy, dovozy (zákaz přeprave smlouvou)

Výhradní prodej

- Smlouva o výhradním prodeji, písemná, *rámcová*, roční – není-li dohodnuto jinak.
- Závazek dodavatele, že nebude prodávat nikomu jinému, než výhradnímu prodejci. Teritorium a čas.
- Individuální obchody na bázi KS
- Odstoupení od smlouvy
  - Dodavatel i prodejce – pokud je oboustranná exkluzivita, její porušení

Výhradní prodej

- Výhody
  - Distribuce v zavedených cestách
  - Trhy s malým potenciálem
    - nízké náklady i riziko
  - ALE minimální nákup
- Nevýhody
  - Zablokování trhu
  - Ztráta bezprostředního kontaktu s trhem
  - Nelze stanovit ceny – EU – rozpor s volnou soutěží

Formy vztahů (mimo prostřednické)

- Zprostředkování
- Obchodní zastoupení
- Mandát
- Komisionářský vztah
- Piggybacking (kangaroo)
- Sdružení vývozců, vývozní klastry
- Přímý vývoz

Zprostředkování (OZ)

- Jednorázově, často na zkoušku v obchodě
  - Směřuje k uzavření smlouvy
  - Často v oblasti služeb, burzy
-
- Pozor! Při prodlužování se někde může stát smlouvou na dobu neurčitou

Obchodní zastoupení

- Dlouhodobé
- Směřuje k uzavírání obchodů
- Jménem zastoupeného a na jeho účet uzavírá smlouvu
- Výběr zástupce podle strategických záměrů firmy
- Přesná úprava práv a povinností
- Provize a její výše

Výhradní obchodní zastoupení

- Oboustranný závazek
- Stanovení podmínek
- Provize, uznávací provize (smluvně)
- Náklady činnosti nese zástupce, nebylo-li dojednáno jinak. Přesně vymežit!
- Funkce:
  - Informační
  - Navazování vztahů
  - Ručení za platby (delcredere)
  - Služby – poradenství, servis, skladování – přesné vymezení ve smlouvě
- Ukončení – uplynutím doby určité, výpovědní lhůta u doby neurčité (např. ČR, Německo, Francie – odškodnění za ztrátu klientely, náhrada investic – Norsko, Švédsko)

Mandátní smlouva

- Mandatář zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost
  - Plná moc k právním úkonům jménem mandanta
  - Vymezení úkolů, které má zařídit
    - Vyřízení reklamace
    - Získání bankovních informací,...
  - Nárok na úplatu po vykonání činností (bez ohledu na výsledek, nepřebírá ručení za závazky převzaté 3.osobou)

Komisionář

- Pracuje pro komitenta vlastním jménem, ale na jeho (komitentův) účet
- Výběr komisionáře
- Komise, delcredere
- Přesné stanovení povinností
- Konsignační sklad a zboží v konsignaci
- Náklady komisionáře na účet komitenta

Komisionář

- Výhody
  - Možnost proniknout na trh
  - Poskytuje servis, sklady
  - Kontrola nad cenami (stanovené komitentem)
  - Využití goodwillu
  - Obchodní kontakty
  - Distribuční cesty
  - Postavení na trhu
- Nevýhody
  - Přílišná samostatnost
  - Práce pro konkurenci nebo pro sebe (samovstupy)
  - Nemožnost vytváření vlastní pozice na trhu
  - Problémy se značkou

Piggybacking

- Sdílení („pronájem“) distribučních cest
- Spolupráce více firem ze stejného oboru, kdy větší firma dává k dispozici své vybudované distribuční cesty
- Někde podporováno v rámci proexportní politiky státu
- SME – výhodné využití jména, zkušenosti a obchodních činností velké firmy – vyřízení obj., přeprava, pojištění, proclení,....
- Velká firma může nabídnout širší sortiment
- Někdy spolupráce velkých – úspora nákladů, přítomnost na trzích, které nejsou nosné, společné financování obchodní sítě
- Vzájemné poskytování distribučních sítí v různých regionech

Přímý vývoz

- Průmyslové produkty, zejména zařízení a investiční celky
- Vyžadují přímý kontakt – odborné služby dodavatele
- Znalost technické a obchodní problematiky
- Výhodou plná kontrola nad operací, vlastní mktg strategie

Licence

= svolení k užití nehmotného statku

- Forma přítomnosti nenáročná na investice
- Prodej práv k využití vynálezu, užitého vzoru, průmyslového vzoru, ochranných označení, tj. právo využívat ochrannou známku nebo obchodní jméno firmy
- Poskytovatel a nabyvatel licence
- Sjednaný rozsah na sjednaném území

Licence (2) – Kdy prodat?

- Má R&D potenciál, ne výrobní
- Výhoda kooperace s partnerem
- Přesun ve fázi zralosti
- Problém s exportním vstupem na daný trh
- Vklad do společného podniku
- Apod.

Licence (3)

- Exportní výrobky musí být patentově nezávadné (patentová čistota)
- Patentová rešerše v oblasti zájmu
- Vzájemné poskytování licencí mezi velkými firmami (jako forma ochrany)
- Smlouva je časově ohraničená (např. patenty na 10-12 let ve farma)

Know-how

- Jsou poznatky, které nejsou výsledkem R&D, ale dlouholeté zkušenosti, technologie, receptury,... nelze je patentově chránit
- Doba utajení (jako patentová ochrana)
- Lze poskytnout licenci na využití

Franchising

- Poskytovatel dává k dispozici právo používat značku a s ní související podnikatelskou koncepci
- Nabyvatel se zavazuje zaplatit a dodržovat obchodní politiku poskytovatele
- Nabyvatel je nezávislý subjekt
- Je to obdoba licence

Franšízy, př.

MEXICAN - STEAK - RESTAURANT

Další druhy spolupráce

- Smlouva o řízení
- Zušlechťovací operace
- Mezinárodní výrobní kooperace
- Kapitálové vstupy na ZT
  - Portfolio investice
  - FDI (PZI _ přímé zahraniční investice)
    - Fúze a akvizice
    - Brown a Green Field investice
    - Joint Ventures
    - Strategické aliance

